

Beroepsbegeleidende leerweg in de knel

Roep om meer ruimte voor ‘leren, loopbaan en burgerschap’

“Moet je een bbl-cursist van dertig jaar, iemand die prima functioneert in zijn werk, maatschappijleer geven? En wat dan? Hoe hoog stel je de taaleisen? Of de eisen aan rekenen?” Dick van der Meijden, teamleider voeding op het mbo in Almelo (AOC Oost) maakt me duidelijk wat er lastig is aan de invulling van Leren, Loopbaan en Burgerschap (LLB) in de bbl-opleidingen.

Bol- en bbl-opleidingen zijn in de regelgeving ingevuld als strikt gelijkwaardige leerwegen. De eisen voor LLB zijn niet genuanceerd naar niveau of leerweg. Een dertigjarige bbl-deelnemer moet dus formeel aan hetzelfde pakket eisen voldoen voor bijvoorbeeld rekenen, taal of burgerschap. En dat knelt. Van der Meijden geeft als voorbeeld de medewerkers – vaak van allochtone afkomst – die een bbl-opleiding niveau 2 volgen. Die deelnemers functioneren prima in het bedrijf, maar om gediplo-

meerd te worden, moeten ze ook aan de eisen voor Nederlands voldoen. Dat is voor hen een stap te ver. “Die kun je geen diploma geven, terwijl ze in de praktijk heel goed op dat niveau functioneren.”

Eisen

Van der Meijden ervaart vooral de eisen voor LLB als hinderlijk. Het hindert de uitvoering van EVC-trajecten en legt een groot beslag op de invulling van de opleiding. Volgens Frank van den Dungen (Helicon Opleidingen) zijn er meer knelpunten die voortkomen uit het strikt gelijkwaardig stellen van bol en bbl. In een notitie, die dit schooljaar in het mbo platform van de AOC Raad besproken is, schrijft hij dat er nauwelijks meer mogelijkheden zijn om op niveau 4 een specialistenopleiding in te richten. Niveau 4 is vooral ingevuld met ondernemerschap, terwijl in de lagere bbl-niveaus ruimte is voor ondernemerschap ontbreekt. Omdat de eisen voor talen in niveau 4 zijn afgestemd op doorstroom mbo-hbo, zijn die veel te hoog voor een bbl-deelnemer niveau 4.

Levensfase

“Het klopt dat er knelpunten zijn”, reageert Rien van Tilburg, voorzitter College van Bestuur Clusius College. Hij vertegenwoordigt de AOC Raad in het bestuur van de MBO Raad en zit in de regiegroep onderwijskwaliteit van de MBO Raad; hij is op de hoogte van de

notitie van Van den Dungen. “Natuurlijk levert die strikte gelijkwaardigheid problemen op. Het is lastig wanneer je een deelnemer niveau 3 een diploma moet onthouden omdat hij niet voldoet aan de aangescherpte eisen. Maar het onderwijs is er ook erg goed in om regelgeving vanuit de beperkende kant te zien. Er is ook ruimte.”

Van der Meijden ziet dat er wel wat ruimte is, hij deelt daarom niet alle kritiek van Van den Dungen. Van der Meijden laat deelnemers van de bbl-opleiding ‘Teamleider Voedingsindustrie’ - een niveau 4-opleiding - ook Engels leren, ook al komen ze er niet voor. Het betreft in dit geval medewerkers van Bolletje met een leidinggevende functie. Ze krijgen de opdracht Engelse woordenlijsten te maken van machines en processen, moeten een Engelse rondleiding geven en krijgen een audit in het Engels. “Achteraf vinden deelnemers en bedrijf het zinvol, maar het is geen Engels C. Als dat de eisen worden, wordt het een probleem.”

“De MBO Raad snapt heel goed dat scholen problemen ondervinden en dat ze ruimte willen”, zegt Frida Hengeveld, lid College van Bestuur van ROC Eindhoven en bestuurslid van de raad. Samen met Van Tilburg houdt ze zich bezig met de portefeuille onderwijs. Ze vertelt dat de raad op 16 juni een voorstel (Advies Leren, loopbaan en burgerschap) aan staatssecretaris Van Bijster-

Leren, loopbaan en burgerschap

Het document Leren, Loopbaan en Burgerschap (LLB) beschrijft wat verwacht wordt van een gediplomeerde mbo'er (zowel bol als bbl) op gebied van burgerschap, leren en loopbaan. LLB beschrijft de competenties die afgestudeerden nodig hebben om hun loopbaan goed vorm te geven. Daarnaast staan er eisen beschreven voor Nederlands, moderne vreemde talen, rekenen en wiskunde. Burgerschap gaat over het functioneren als burger op politiek-juridisch, economisch en sociaal-maatschappelijk vlak. Het gaat bijvoorbeeld in op rechten en plicht die je hebt als burger. Naast deze eisen moet een mbo-deelnemer uiteraard voldoen aan de beroepseisen.

De strikte gelijkwaardigheid van bol en bbl levert problemen op bij de invulling van 'Leren, loopbaan en burgerschap'

Bol, bbl en llb

Het mbo onderscheidt twee leerwegen: de beroepsopleidende leerweg (kortweg bol) en de beroepsbegeleidende leerweg (ook wel bbl).

De *bol* is volledig dagonderwijs inclusief stage (minimaal 20 procent, maximaal 60 procent). Voor de stages sluiten leerlingen een stageovereenkomst af. Het stage- of bpv-bedrijf moet een erkend leerbedrijf zijn. Bol-leerlingen staan niet op de loonlijst, ze ontvangen geen salaris, meestal wel een stagevergoeding.

In de *bbl* (werkend leren) hebben de deelnemers een arbeidscontract met een bedrijf. Ze staan op de loonlijst. De cursisten werken drie of vier dagen in een erkend leerbedrijf (minimaal 60 procent). Ze sluiten een beroepspraktijkovereenkomst af met bedrijf en de school. Een of twee dagen per week volgen ze onderwijs.

veldt heeft overhandigd waarin de raad pleit voor meer ruimte. Ruimte voor een geïntegreerde invulling van LLB. “Het gaat erom dat je bij een dertigjarige aansluit bij zijn levensfase”, legt ze uit. “Je kunt aansluiten bij werkprocessen. Hoe ga je met klanten om bijvoorbeeld?”

Kou

Hengeveld en Van Tilburg hebben enige huivering bij de discussie over de positie van bol en bbl, zoals die nu soms gevoerd wordt. De raad wil per se dat de bbl-opleidingen deel uit blijven maken van het onderwijsbestel met een drie-

voudige kwalificering: een beroepsgerichte, maatschappelijk-culturele en doorstroomgerichte. Dat betekent dat je oplossingen moet zoeken voor de gesignaleerde problemen. “De bbl loskoppelen van het bestel is zeer gevaarlijk. Het gevaar bestaat dat je functiegerichte trainingen krijgt die onderdeel worden van het publieke terrein. De inwisselbaarheid bol-bbl, waar we sterk aan hechten, dreigt dan te verdwijnen.” “We hebben de handen vol aan de wettelijke gelijkwaardigheid van de bol en bbl,” zo vat Van Tilburg samen, “maar we weten wel wat we hebben.” De MBO Raad bezint zich op dit moment over de bbl-opleidingen, want er is meer aan de hand, aldus Hengeveld. Ook bekostiging speelt een rol. De raad wil inventariseren wat er precies gaande is. Wie is eigenaar van welke discussie? Wat kun je er mee? In september hoopt ze hier meer duidelijkheid over te krijgen. Wat betreft de positie van LLB denkt Hengeveld dat het voorstel van de raad genoeg ruimte biedt voor scholen. “Ik denk dat de kou nu wat uit de lucht is.” □